

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การออมเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ เพราะเป็นที่มาของการลงทุน เป็นการส่งเสริมความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ เพราะการพัฒนาประเทศส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับองค์กรธุรกิจการเงิน

ภาครัฐ โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) โดยนโยบายส่วนหนึ่งมุ่งเน้นด้านการสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน เน้นการผลิตเพื่อการบริโภคอย่างพอเพียงภายในชุมชน สนับสนุนให้ชุมชนมีกิจกรรมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์ กลุ่มอาชีพ สนับสนุนการนำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการและสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในการลงทุนสร้างอาชีพและรายได้ที่มีการจัดสรรประโยชน์อย่างเป็นธรรมแก่ชุมชน ส่งเสริมการร่วมลงทุนระหว่างเครือข่ายองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การสร้างภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจ โดยการบริหารเศรษฐกิจส่วนรวมเพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจให้มั่นคงและมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมการออมอย่างเป็นระบบเพื่อเป็นแหล่งระดมทุนและเป็นหลักประกันในชีวิตของประชาชน

การออมเป็นพื้นฐานที่สำคัญของเศรษฐกิจในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว โดยทำให้ระดับครอบครัวมีเงินทุนใช้ประกอบอาชีพ มีความเป็นอยู่ที่ดี เกิดความมั่นคงต่อชีวิต ส่วนในระดับชุมชนประชาชนเกิดความสามัคคีกันมากขึ้น มีการรวมตัวจัดตั้งกองทุนเพื่อให้ผู้ที่มีรายได้น้อยที่ไม่สามารถหาแหล่งเงินกู้ที่อื่นได้ จึงต้องพึ่งพาแหล่งเงินออมในชุมชน สามารถพึ่งพาตนเองได้ส่งผลให้ปริมาณเงินออมเพิ่มมากขึ้น ทำให้รัฐนำเงินออมไปลงทุนทำให้มีการสร้างงานสร้างรายได้แก่ประชาชน ส่งผลให้เกิดอุปสงค์ (Demand) ในสินค้าและบริการช่วยผลักดันเศรษฐกิจให้ขยายตัวและเจริญเติบโต ดังนั้นการที่รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมองค์กรการเงินระดับจุลภาค เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมและรู้จักออมเงิน ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ (สุรพศ ภัคดี, 2552)

สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นองค์กรธุรกิจประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้น โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่งเสริมการออมโดยการซื้อหุ้นอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุกเดือน ให้บริการด้านสินเชื่อแก่สมาชิก โดยทุนดำเนินงานส่วนใหญ่มาจากส่วนหุ้นเรือนหุ้นและ

เงินรับฝาก มีการจัดสรรปันส่วนกันอย่างเที่ยงธรรม ตามแนวคิดและอุดมการณ์อันเป็นเป้าหมายของการจัดตั้งสหกรณ์ เป็นแหล่งเงินออมและเงินให้กู้ยืมที่มีต้นทุนต่ำ ไม่แสวงหากำไร ช่วยให้สมาชิกมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งช่วยเอื้ออำนวยประโยชน์แก่สมาชิก โดยลดการพึ่งพาสถาบันการเงิน เช่น ธนาคารพาณิชย์ เป็นแหล่งระดมเงินจากสมาชิก มีวัตถุประสงค์ส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ การออมภาคบังคับ และการออมภาคสมัครใจ การออมภาคบังคับคือการให้สมาชิกส่งเงินสะสมรายเดือนเพื่อซื้อหุ้นอย่างสม่ำเสมอทุกเดือน ส่วนการออมภาคสมัครใจ สหกรณ์จะให้บริการฝากเงินจากสมาชิกในรูปแบบเงินฝากออมทรัพย์ เงินฝากประจำ และเงินฝากออมทรัพย์พิเศษ สหกรณ์ออมทรัพย์ตั้งขึ้นทั่วไปในสถานที่ราชการ สำหรับข้าราชการ พลเรือน ตำรวจ ทหาร และในรัฐวิสาหกิจ โรงงาน บริษัท สถานศึกษา หรือชุมชนต่าง ๆ

สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่ง ที่มีบทบาทต่อเศรษฐกิจและสังคมมีการให้บริการรับฝากเงินเป็นธุรกิจหลักอย่างหนึ่งตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ และมีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเงินทุนต่าง ๆ ที่ใช้ในระบบสหกรณ์

ตารางที่ 1-1 อัตราการเปลี่ยนแปลงจำนวนสมาชิกและจำนวนปริมาณเงินฝาก ระหว่าง พ.ศ. 2548 ถึง พ.ศ. 2553

ปี (พ.ศ.)	2548	2549	2550	2551	2552	2553
ปริมาณเงินฝาก (ล้านบาท)	45,297.70	54,861.18	64,922.82	70,175.14	94,671.51	107,242.88
(%)						
การเปลี่ยนแปลง เพิ่มขึ้น/(ลดลง)		21.11	18.34	8.09	34.91	13.28
จำนวนสมาชิก (คน)	80,388	85,686	89,680	95,348	101,139	99,009
(%)						
การเปลี่ยนแปลง เพิ่มขึ้น/(ลดลง)		6.59	4.66	6.32	6.07	(2.11)

ในปี พ.ศ. 2548-2552 เป็นต้นมา ปริมาณเงินฝากและสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ดังตารางที่ 1-1 แต่ในปี พ.ศ. 2553 พบว่าปริมาณเงินฝากและสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยมีร้อยละของการเปลี่ยนแปลงลดลง 13.28 และ -2.11 ตามลำดับ

ปี 2552 ประเทศไทยประสบภาวะเงินเฟ้อติดลบต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 8 เดือนและต่อมาเริ่มมีทิศทางการปรับตัวติดลบน้อยลง แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มเศรษฐกิจไทยที่อัตราเงินเฟ้อเริ่มกลับสู่ตัวเลขเป็นบวก แต่อย่างไรก็ตามมาตรการของรัฐบาลในการดูแลปัญหาค่าครองชีพให้แก่ประชาชน ยังคงส่งผลกระทบต่ออัตราเงินเฟ้อลดลงต่อเนื่อง โดยหากพิจารณาปัจจัยที่มีผลต่อการลดลงของภาวะเงินเฟ้อของประเทศไทย ได้แก่ ราคาน้ำมัน มาตรการของรัฐบาล จากผลการต่ออายุทั้ง 5 มาตรการของภาครัฐในการช่วยเหลือค่าครองชีพของประชาชนในโครงการต่างๆ 5 มาตรการ ได้แก่ ลดค่าใช้จ่ายน้ำประปา ค่าไฟฟ้า ค่าโดยสารประจำทาง ค่ารถไฟชั้น 3 การชะลอการปรับราคาก๊าซหุงต้มและนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้ภาระค่าครองชีพของประชาชนทั่วไปลดลงและส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อปรับตัวลดลงเป็นอย่างมาก

ซึ่งในสถานการณ์ปัจจุบัน สถาบันการเงินกำลังมีการแข่งขันกันระดมเงินฝากในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อรองรับการขยายตัวของเศรษฐกิจในอนาคต บ่อผลต่อการระดมเงินฝากของสหกรณ์ออมทรัพย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อปริมาณเงินฝากของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัย เนื่องจากผู้ศึกษาเห็นว่า การได้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณเงินฝากสหกรณ์จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสหกรณ์ในด้านบริหารจัดการและช่วยยกระดับคุณภาพของสหกรณ์ที่แข่งขันกับสถาบันอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณเงินฝากสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานการวิจัย

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเป็นปัจจัยสะท้อนสถานะเศรษฐกิจดังนั้นเมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเพิ่มขึ้นหรือลดลงแสดงถึงพฤติกรรมค่าใช้จ่ายและการออมของคนในประเทศ โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเบื้องต้น ณ ราคาคงที่ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปริมาณเงินฝากที่แท้จริงของสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย (สัญญา คงศรีนวล, 2550) จึงนำไปสู่สมมติฐานงานวิจัยที่ 1 ดังนี้

H1: ผลผลิตทั้งหมดรวมในประเทศมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปริมาณเงินฝากของ สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัย

จำนวนสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการออมของ สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ คือเมื่อจำนวนสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ มีอัตราเพิ่มขึ้นปริมาณ เงินรับฝากของสมาชิกก็มีอัตราการเพิ่มขึ้นด้วย (ปรีชา จำรูญฤทธิ์, 2547) ดังนั้นจึงนำไปสู่ สมมติฐานงานวิจัยที่ 2

H2 : จำนวนสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปริมาณเงินฝากของ สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัย

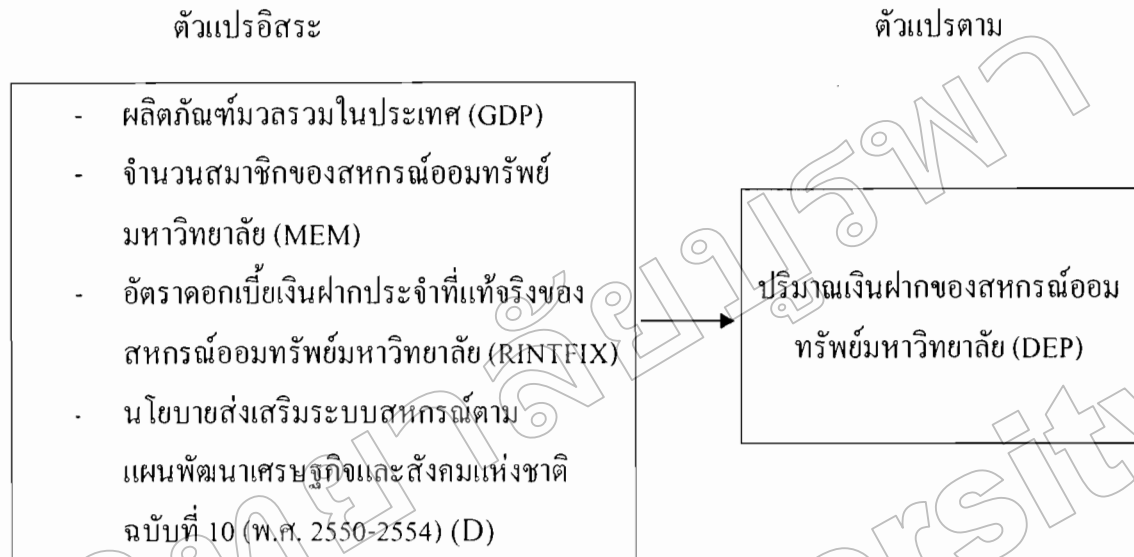
ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อให้ปริมาณเงินฝากสหกรณ์ออมทรัพย์เพิ่มสูงขึ้นคือ อัตราดอกเบี้ย เงินฝากประจำของสหกรณ์ออมทรัพย์ เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยสหกรณ์ออมทรัพย์ประเภทฝาก ประจำให้ผลตอบแทนที่สูงทำให้สมาชิกพอใจฝากเงินประเภทฝากประจำกับสหกรณ์ออมทรัพย์ มากขึ้น ส่งผลให้ปริมาณเงินฝากของสหกรณ์ออมทรัพย์เพิ่มสูงขึ้น (สุรพศ ภัคดี, 2552) ดังนั้นจึง นำไปสู่สมมติฐานงานวิจัยที่ 3

H3 : อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำที่จริงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปริมาณเงินฝากของ สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัย

นโยบายการส่งเสริมระบบสหกรณ์ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 มีความสัมพันธ์กับปริมาณเงินฝากประจำของสหกรณ์ออมทรัพย์ในปีที่มีนโยบายส่งเสริมระบบ สหกรณ์จะทำให้ปริมาณเงินฝากประจำของสหกรณ์ออมทรัพย์ลดลง เนื่องจากในช่วงดังกล่าว รัฐบาลมุ่งเน้นจัดตั้งองค์กรการเงินระดับจุลภาคเพิ่มมากขึ้น เช่น ธนาคารเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม (SME BANK) ธนาคารประชาชน กองทุนหมู่บ้าน (สุรพศ ภัคดี, 2552) ดังนั้นจึงนำไปสู่สมมติฐานงานวิจัยที่ 4

H4 : นโยบายการส่งเสริมระบบสหกรณ์ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) มีความสัมพันธ์กับปริมาณเงินฝากรวมของสหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1-2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับเป็นแนวทางในการบริหารจัดการปริมาณเงินฝากให้แก่สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัย

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณเงินฝากของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัย โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เก็บข้อมูลแบบ Cross-sectional data ระหว่างปี พ.ศ. 2548 ถึง พ.ศ. 2553

ข้อจำกัดของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้มีจำนวนสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยทั้งสิ้นจำนวน 24 สหกรณ์ระหว่างปี พ.ศ. 2548 ถึง พ.ศ. 2553 ซึ่งข้อมูลของสหกรณ์บางปีมิได้นำมาศึกษาเนื่องจากข้อมูลที่นำมาจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ในบางปีมีข้อมูลไม่ครบถ้วน เนื่องจากการจัดเก็บและการรายงานข้อมูลยังไม่ครบถ้วนทำให้ข้อมูลบางส่วนไม่สมบูรณ์ จึงมิได้นำมารวมอยู่ในการศึกษานี้

นิยามศัพท์เฉพาะ

สหกรณ์ออมทรัพย์ หมายถึง สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยในประเทศไทยจำนวน 24 สหกรณ์

ปริมาณเงินฝาก หมายถึง เงินฝากออมทรัพย์ เงินฝากออมทรัพย์พิเศษ เงินฝากประจำ ของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัย

อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำที่แท้จริง หมายถึง อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำสหกรณ์ ออมทรัพย์ลบด้วยอัตราเงินเฟ้อ

อัตราเงินเฟ้อ (Inflation rate) หมายถึง อัตราการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาของปีปัจจุบัน เปรียบเทียบกับดัชนีราคาของปีก่อน การวัดอัตราเงินเฟ้อใช้ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป (Consumer Price Index: CPI) เป็นตัววัดภาวะเงินเฟ้อ

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) หมายถึง มูลค่าตลาด ของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตภายในประเทศภายในช่วงระยะเวลาหนึ่งซึ่งใช้ช่วงเวลาหนึ่ง ปีเป็นตัวบ่งชี้ถึงมาตรฐานคุณภาพชีวิตของประชากรในประเทศ